

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1988/17

Karar Sayısı : 1988/34

Karar Günü : 26.10.1988

R.G. Tarih-Sayı :11.12.1988-20016

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Yargıtay 10. Hukuk Dairesi.

İTİRAZIN KONUSU : 20.6.1987 günlü, 3395 sayılı "506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun"un 17. maddesiyle 506 sayılı Kanun'a eklenen Geçici 5. maddenin (291 sayılı KHK ile "Geçici 70. Madde" olmuştur.) Anayasa'nın 2., 10., 60. ve 65. maddelerine aykırılığı nedeni ile iptal istemidir.

I - OLAY :

Davacı sigortalı, Kütahya Barosuna kayıtlı avukat iken 1.4.1978 tarihinden itibaren topluluk sigortasından yararlandığını, 1.7.1978 tarihinden itibaren tavan ücret üzerinden prim ödeyip 1. derecenin 5. kademesinden emekli olduğunu, 1. derecenin 9. kademesinden emekli olmadığı için 3395 sayılı Kanunun Geçici 5. maddesinden yararlanamadığını, oysa 1. derecenin 9. kademesinden emekli olmayışının 1978 Ocak - Şubat - Mart aylarında tavandan prim ödeyememesinden ve bu durumun da, Kurumla Barolar Birliğinin anlaşmasının 1.4.1978 tarihini taşımasından kaynaklandığını böylece o dönemde tavandan ücret ödeyememesi yüzünden iradesi dışında yoksun kaldığı süper emeklilikten yararlanmak ve borçlanmak için yaptığı başvurunun Kurumca reddedildiğini bildirip 3395 Sayılı Yasa'dan yararlanması gerektiğinin tesbitini istemiştir.

Mahkeme, 3395 Sayılı Kanun'un Geçici 5. maddesinden, sadece 1. derecenin 9. kademesinden emekli olanların yararlanabileceği, davacının durumu buna uymadığı için davanın reddine karar vermiştir.

Bu hükmün davacı tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesi 3395 Sayılı Kanun'un 17. maddesiyle 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na eklenen Geçici 5. maddesinin iptali için re'sen Anayasa Mahkemesine başvurulmasını kararlaştırmıştır.

III- YASA METİNLERİ :

İptali istenen Yasa ve dayanan Anayasa kuralları da yukarda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararına alman maddelerdir.

IV- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mahmut C. CUHRUK, Yekta Güngör ÖZDEN, Necdet DARICIOĞLU, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Muammer TURAN, Mehmet ÇINARLI, Mustafa GÖNÜL, Mustafa ŞAHİN, Adnan KÜKNER, İhsan PEKEL ve Selçuk TÜZÜN un katılmalarıyla 31.5.1988 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada

eksiklik bulunmadığından işin esastan incelenmesine ve sınırlama hususunun esas inceleme evresinde düşünülmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ :

İşin esasına ilişkin rapor, başvurma kararı ve ekleri, itiraz konusu Yasa hükmü, dayanan Anayasa kuralları, bunlarla ilgili gerekçeler ve öteki metinler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Geçici 5. madde ile sosyal sigorta hukuku alanında yeni bir borçlanma esası getirilmiştir.

Buna göre;

- a) Borçlanma, en üst göstergeden aylığa hak kazananlarla sınırlı tutulmuştur.
- b) Bu hak, sadece yaşlılık, malullük ve ölüm sigortalarından aylık alanlara verilmiştir.
- c) Borçlanma karşılığında aylıkların yaklaşık % 300 oranında artışı sağlanmıştır.
- d) Borçlanılan miktarın tamamının süresinden önce peşin olarak Kuruma ödenmesi karşılığında da aylıkların artışı öngörülmüştür.
- e) İş kazası ve meslek hastalığından gelir alanlara bu hak verilmemiştir.
- f) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, aynı durumda olup aylık talebinde bulunanlarla 6 aylık bildirme süresini geçirenler borçlanma hükmünden yararlanamayacaklardır.
- g) Üst göstergenin altında kalan tüm aylıklar bu yeni borçlanma dışında bırakılmışlardır.

A. Sınırlama Sorunu :

İlk inceleme evresinde, sınırlamanın esas inceleme ile birlikte yapılması öngörüldüğünden öncelikle bu sorunun çözümü gerekmektedir.

İtiraz eden Mahkeme, Geçici 5. maddenin iptal edilmesi durumunda 2949 sayılı Yasanın 29. maddesinin ikinci fıkrasına göre 3395 Sayılı Yasa'nın kimi kurallarının da iptaline karar verilmesi gerekeceği görüşüyle, incelemenin bu maddeler yönünden de yapılmasını istemektedir. Ancak, Geçici 5. madde dışındaki kuralların bakılmakta olan davada uygulanma durumunda olmaması ve itiraz konusu maddenin öteki maddelerden ayrı bir düzenleme getirmesi nedeniyle bu istem yerinde görülmemiştir.

3395 sayılı Yasa, genelde, üst gösterge sistemi ile ileriye yönelik ve tüm sigortalıları kapsayan yeni bir düzenleme getirirken, 17. maddesiyle 506 sayılı Yasa'ya eklenmesini öngördüğü Geçici 5. maddede, bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihte, 506 ve 991 Sayılı Yasa'lara göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık almakta olanlarla aylık talebinde bulunmuş olup, henüz işlemleri tamamlanmamış olanlardan gösterge tablosunun en üst göstergesinden aylık bağlanmaya hak kazananlara borçlanma olanağı tanımaktadır.

Anayasa'nın 152. ve 2949 Sayılı Yasa'nın 28. maddelerine göre, itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvurularda, Mahkemenin görev alanı, itiraz yoluna başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak yasa kuralı ile sınırlı tutulmuştur.

Uygulanacak yasa kuralından amaç, bir davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönden etki yapacak nitelikte bulunan yahut tarafların istek ve savunmaları çerçevesinde bir karar vermek için ön planda tutulması gereken kurallardır.

Görölmekte olan davanın yaşlılık aylığına ilişkin olmasına karşın, itiraz konusu kuraldaki borçlanma sistemi, yaşlılık aylığıyla birlikte ölüm ve malullük sigortalarından aylık alanları da kapsamaktadır.

Geçici 5. maddenin getirdiği düzenleme, temelde, yeni bir tür borçlanma sistemine dayanmakta ve madde bir bütün olarak bu sistemin uygulanmasına ilişkin koşulları ve kuralları düzenlemektedir. Kaldığı, ölüm ve malullük sigortalılarının aylıkları da yaşlılık aylığı üzerinden hesaplanmaktadır. Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarının hak benzerliği ve bu hakların içiçeliği karşısında her biri için yapılacak farklı düzenlemeler eşitsizlik ve haksızlık yaratır.

Bu yönden, sınırlama yapılmaksızın Geçici 5. maddenin bir bütün olarak ele alınıp incelenmesi gerekir.

Mahmut C. CUHRUK, Oğuz AKDOĞANLI ve Selçuk TÜZÜN bu görüşe katılmamışlardır.

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu :

Sınırlama yapılmadan incelenen itiraz konusu Geçici 5. maddenin, Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.1988 günlü, Esas : 1988/19, Karar : 1988/33 sayılı kararıyla iptaline karar verildiğinden işin esası üzerinde durulmasına ve ayrıca bu konuda yeni bir karar verilmesine gerek görülmemiştir.

VI - SONUÇ :

20.6.1987 günlü, 3395 sayılı "506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun"un 17. maddesiyle 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'na eklenen Geçici 5. Maddenin sınırlandırma yapılmaksızın incelenmesine, Mahmut C. CUHRUK, Oğuz AKDOĞANLI ve Selçuk TÜZÜN'ün karşıoyları ve oyçokluğuyla;

Sınırlandırma yapılmadan incelenen itiraz konusu Geçici 5. Maddenin, Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.1988 günlü, Esas : 1988/19, Karar : 1988/33 sayılı kararıyla iptaline karar verildiğinden, bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına;

26.10.1988 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Esas Sayısı : 1988/17
Karar Sayısı : 1988/34

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mahmut C. CUHRUK	Necdet DARICIOĞLU	Yılmaz ALİEFENDİOĞLU
Üye	Üye	Üye
Muammer TURAN	Mehmet ÇINARLI	Servet TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Mustafa GÖNÜL	Mehmet Şerif ATALAY	Oğuz AKDOĞANLI
Üye		Üye
İhsan PEKEL		Selçuk TÜZÜN

KARŞIOY YAZISI

Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.1988 günlü, E: 1988/19 ve K: 1988/33 sayılı kararında belirttiğim gerekçe ile, Anayasa'ya uygunluk denetiminin "yaşlılık aylığı" konusuyla sınırlı olarak yapılması gerektiği kanısında olduğumdan, "sınırlama yapılmaksızın Geçici 5. maddenin bir bütün olarak ele alınıp incelenmesi" yolundaki sayın çoğunluğun bu konuya ilişkin görüşüne katılmıyorum.

Üye
Selçuk TÜZÜN